

СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Канадський газетний видання, що виходить щодня, крім неділей та свят (суботні та недільні випуски поєднують)
by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		СУБСКРІПЦІЙНІ ТАРИФИ:	
1 рік	\$10.00	Один рік	\$10.00
6 місяців	5.25	Три місяці	5.25
3 місяці	2.75	Шість місяців	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріали.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ІРАНСЬКА ЛЕКЦІЯ

Спів за іранську нафту остаточно полагоджений. З кінця минулого тижня вісім міжнародних нафтових підприємств — п'ять американських та англійське, голландське і французьке — з одного боку та іранський уряд з другого, приступили до складення договірних актів формального контракту, на підставі якого іранська нафта знову попливе на міжнародний ринок. Важливішими постановами договору є призначення факту націоналізації колишніх нафтових підприємств Англії — Іранської Нафтової Компанії в Ірані, заплата тієї компанії відповідного відшкодування, при чому Іран сам заплатить впродовж найближчих десятих років приблизно 70,000,000 доларів, та заплата Ірану 420,000,000 доларів за експлуатацію нафти впродовж найближчих трьох років.

Нафтові порозуміння в Ірані прийнято в західному світі з неприхованим задоволенням. Президент Айсенгавер висловив з тієї нагоди окрему телеграму шахові Ірану, запевняючи, "нову добу економічного прогресу та стабільності" для його країни, а державний секретар Джек Фостер Доллес назвав це порозуміння, "перемогою для всього вільного світу". Договір же мусить бути підписаний і ратифікований іранським парламентом та дирекційними радами заінтересованих нафтових підприємств. Іранський міністер фінансів, який головував під час переговорів, д-р Алі Аміні, зазначив, що "велика кількість іранської нафти почне знову плисти на світовий ринок впродовж найближчих двох місяців".

Іранський нафтовий спір та його перебіг і теперішні полагодження дає багатовартову лекцію для Ірану, для більшість країн і для Заходу. При чому на самому спорі втрачали Іран і Захід, а вигравали більшість країн, тоді як на полагодженому спорі виграла Іран і Захід, а більшість країн ганебно програли.

Іран виграв спір. Він добився офіційного призначення націоналізації нафтових підприємств, погодившись на відповідну рекомпенсацію за них. Але він багато втратив на самому спорі, бо нафта була головним джерелом іранської державної скарбниці. Іран, а з ним і деякі інші, менше розвинені країни дістали лекцію, що країності в теперішніх міжнародних обставинах більше, ніж не поплачується, і що Муссадегіс можуть або кинути країну в обійми більшовизму, або призвести її до повної руїни, що на одне виходить.

Своєю, що з розвитком нафтового спорів вже майже зараховували Іран до своїх "республік" та зв'язували з ним свої далекосяжні стратегічні плани, зазнали повної поразки, не зважаючи на всі їхні інтриги. Іран доказав більшовицям, що їхні гасла і їхні п'яті колонії втратили свою силу навіть в економічно та соціально відсталіх країнах і що сьогодні Москва вже не має вигляду виграти навіть там, де "два б'ють-ся".

Прикладну лекцію дістав в Ірані також і Захід, зокрема Англія. Обстоюючи свої інтереси в нафтовому спорі Іран, услід за Індією та всіма іншими колоніальними країнами, доказав, що часи колоніалізму і "панування" справді вже минули і що настали часи чесного партнерства для кожного, хто на таке партнерство готовий.

Спів за іранську нафту фактично закінчився, якщо мова про саму експлуатацію нафти, але він цілком певно продовжуватиметься у пропагандивній та політичній діяльності. Москва далі плестиме свої теревени про "капітуляцію" іранської "пануючої класи" та її "запроданість американським капіталістам"; без більшого ентузіазму прийме договір і Англія, хоч її Англія — Іранська Нафтова Компанія має сама одна такий уділ у добуванні нафти (40%), як усі п'ять американських фірм разом (кожна по 8%). Правда, з англійського боку проголошено заяву про відмовлення теперішнім контрактом, але це не перешкодить, що комуністична пропаганда про "американський доларовий імперіалізм" та спихання на другий план Англії в міжнародному житті може мати там податливий ґрунт. Проте, цей відомий іранський нафтовий спір не матиме значення, якщо заінтересовані країни, головню Іран і Захід, скохотуть скористатися з іранської нафтової лекції і взяти її собі до серця. А лекція ця зводиться до основного принципу: немає сьогодні місця для "передішньої" політики, бо всі народи передішнують її в тому сенсі, що хочуть бути вільними, незалежними і рівними партнерами.

НАСТУПНИЙ ПРЕЗИДЕНТ

Хто ним буде? Хто кандидат на президента в найближчих виборах? Ці вибори відбудуться восени — докладно 4 листопада 1956 року, отже ще ніби багато часу допливе до того часу в усіх американських речах. Проте президент Білого Дому має таке велетенське значення в усьому світі, особливо ж у наших, що люди в Америці й поза нею вже тепер живо цікавляться, хто буде тим президентом. Як країнові закони, так і міжнародні договори не укладаються на рік-два. Навіть окрема людина й окрема родина планують дещо на кілька років вперед. Не тільки великі господарські проєкти, зв'язані з дослідженням, добуванням сировини, але й політичні концепції, мусять брати під увагу довший час, потрібний для підготовки і здійснення. Тому одним із найважливіших аргументів за конституційною монархією з збереженням такої — континуація влади, чи бодай символу влади, особливо діючого монарха. Найбільш нині європейські республіки — Франція й Італія вибирають президента на 7 років, а Західна Німеччина на 5 років. Але тамошні президенти, як і конституційні монархи в Англії, Голландії та Бельгії, трьох скандинавських країнах, чи Греції, мають тільки репрезентативні прерогативи, бо дійсну владу виконують парламенти, як збір виборних представників народу, законодавчий і контрольний орган, через затверджуваний ним виконавчий орган — уряд. Зате в 3'єднених Державах де і репрезентативні і виконавчі функції виконує президент, що водночас сам покликує членів свого уряду і має право законодавчої ініціативи, президента обирається тільки на 4 роки. Звідси та аномалія, що не минає, що половина його каденції, а вже політичний кола в Америці й усіх країн світу починають хвилюватися: хто буде наступним президентом 3'єднених Держав?

І тому на цю тему з вже чималою пресовою міркуванням. Ці міркування, наче автоматично, насуваються перше питання: чи президент Айсенгавер кандидатуватиме знову? На 33 попередніх президентів ЗДА 8 було вибраних двічі, а один — тричі. Проте не було випадку, щоб урядуючого президента його партія не вибрала знову своїм кандидатом, якщо він на це погодився. В даному випадку сам президент Айсенгавер ще не заявився, чи хоче він кандидатувати вдруге. Хто скаже, що за пресовими конференціями в Білому Домі, той мусить звернути увагу, що ніхто з присутніх там пересичених 100 журналістів досі ще не спитав про це президента, дармащо американські журналісти, як відомо, не відзначаються особливою делікатністю, коли йде про здобуття для свого часопису цікавої вістки. Причинною такої стриманості американських журналістів була певне не делікатність, чи почуття незручності, а свідомість того, що такий запит не знайшов би ніякої ясної відповіді. Остання заява Шермана Адам-

а, асистента президента, що Айсенгавер ще не рішення в цій справі, підтверджує ці припущення. Люди тільки відгадують настрої й інтенції Д. Д. Айсенгавера. Одні кажуть, що він, який ціле своє життя був військовиком, не знайшов задоволення на найвищій політичній позиції в державі і, розчарований, прагне відійти від державних справ. Інші, навпаки, запевняють, що він знайшов змогу для застосування свого ідеалістичного світогляду до практичної політики і, маючи чітке почуття обов'язку, не відмовиться кандидатувати знову, якщо скажуть йому, що в цьому — єдина шанса республіканської партії залишитися при кермі. Немає ж двох думок, що кандидатура Айсенгавера була б найсприятливішою й найпевнішим рівноважником критики під адресою республіканської адміністрації, бо особиста популярність Д. Д. Айсенгавера все ще в народі величезна, а в останніх виборах виграла не республіканська партія, а Айсенгавер завдяки персональній популярності.

Але с, кажуть, два головні моменти, від яких залежатиме рішення президента: по-перше — вислід цьогорічних виборів, які вирішать, чи контролю в Конгресі залишиться за республіканцями, чи перейде до демократів. Тепер, як відомо, республіканська більшість виражається 4 мандатами в палаті Репрезентативів і одним в Сенаті. Коли б і ця надзвичайно мала і загальна релятивна більшість (бо по суті всі законопроекти уряд залежать від частини демократичних големів) перестала існувати й перейшла у виразну демократичну більшість, то президент, мовляв, не хотів би урядувати по закінченні його 4-річної каденції. А другий момент, це його вік. В 1956 році він матиме 66 років. З усіх дотеперішніх президентів тільки один, В. Г. Гаррісон, мав в хвилині кандидатування 68 років, але й він помер за місяць після свого обрання. Чи Д. Д. Айсенгавер схоче знову кандидатувати в 1956 році — це залежатиме у вирішній мірі (читаче в пресі) від того, як він себе фізично почуває в тому часі. Тепер він почував себе у повноті своїх сил.

Після особи президента Айсенгавера, як можливі кандидати від республіканської партії, на першому місці стоїть віце-президент Річард Ніксон, що його напевне палко підтримував би президент, який вибрав його на свого заступника і хотів би буди мати своїм наступником. Це був би один із наймолодших кандидатів, бо тільки Теодор Рузвельт мав у хвилині, коли в 1900 році став президентом, — 42 роки. Тепер Р. Ніксон має 41 літ. Шойно на далішому плані називаються такі республіканські кандидати, як ньюйоркський губернатор Томас Дьюї, що нібито знеохотився своїми двома попередніми виборчими поразками, — Гарольд Стасен, що двічі неважно пробував дістати призначення на республіканських конвенціях, та сенатор з Огайо Брікер.

Зате по демократичному боці називається покищо тільки

одного кандидата, Адлер Стівенсона, нещодавно противник Д. Д. Айсенгавера у виборах 1952 року. Стівенсон від часу останніх виборів постійно адожується в публічній опії, як духовий провідник демократичного табору, а свій престиж у широкому світі підніс від кількох місяців подорожжю довкола світу, як лідер американської меншості. Вістка про те, що він ніби не має заміру більш кандидувати на президент, промайнула в пресі кілька днів тому, але не знайшла ані підтвердження ані заперечення з його боку. З-поміж прихильників чільних демократів, які могли б старатися за номінацію на демократичного кандидата, називають сенаторів Кіффера, Джансона й Саймонга, Аверелла Гаррімана й навіть новообраного губернатора з Нью Джерсі Майнера та ньюйоркського конгресмена Рузвелта молодшого, який, проте у своїх висновках амбіцій, хотів би спершу здобути становище ньюйоркського губернатора.

Для української спільноти в ЗДА питання наступного президента не є таке бολоче, як може для деяких інших частин американського громадянства. В тій діяльній, яка американських українців, як спільноту, могла б найбільше цікавити — у закордонній політиці — немає великих розбіжностей в поглядах обох партій.

Проблема СССР на Широкому Форумі

(Представники УККА на Конференції Колгейт Університету у Гемілтоні)

Під час літніх феріі окремі американські університети влаштовують міжнародні курси чи конференції, на яких останнім часом беруть участь і українці. Минулого року Український Конгресовий Комітет вислав своїх делегатів на такий курс при Американському Університеті у Вашингтоні. А цього року Колгейт Університет у Гемілтоні, Н. Я., влаштував уже шосту з черги Конференцію закордонної політики, на яку запросив і Український Конгресовий Комітет. Конференція тривала тиждень. Український Конгресовий Комітет був заступлений двома представниками: д-ром М. Стаховим і д-ром В. Шандором.

На Конференції взяли участь коло 450 осіб з різних верств американського громадянства, а також були заступлені понад двадцять амбасад різних держав, деякі — самими амбасадорами.

Конференція працювала у восьми комісіях: Східно-Європейській, Центрально-Європейській, Близькій Схід, Далекій Схід, Південна Америка, ЗДА, Канада та ін.

Представники Українського Конгресового Комітету брали участь в працях Східно-Європейської, Центрально-Європейської Комісії та Комісії Близького Сходу.

Головою Східно-Європейської Комісії був п. Борис Клоосон, представник Державного Департаменту, членом (пенел) були далішні два представники того Департаменту і три професори університету. Консультантами були представники поодиноких амбасад — австрійської, італійської, югославської, грецької, західно-німецької мислі та литовської. Тези, які Голова Комісії поставив, стосуються головною совєтського життя й політики, як, наприклад: "Розвиток совєтської політики від смерті Сталіна", "Аграрна проблема", "Проблема провладу", "Основні внутрішні труднощі в Совєтському Союзі", "Напрямок совєтської політики" й ін. Українці — представники Українського Конгресового Комітету, — в обговоренні цих питань також брали чинну участь.

Деякі члени конференції, що висловлювалися з приводу поодиноких тез, навісним ухилилися від обговорення тих питань совєтської політи-

ки та совєтського режиму, які могли б звернути увагу слухачів на національні проблеми Совєтів та підкреслити найбільші їх труднощі в цьому питанні.

Представники амбасад виявили себе у відповідях далеко щирішими. Вони правильно вказували на суттєві розбіжності — російський імперіалізм, що є його рушійною силою, на тотальність цієї російської — царського і совєто-російського імперіалізму, зазначаючи, що різниця між ними тільки в способах і методах, а ціль та сама. Публіка поставила по боці представників амбасад і в тому ж напрямі ставила свої запити та висловлювала проблеми. Таке роздвоєння поглядів між деякими членами конференції і рештою публіки довело до того, що, коли, третього дня, стала на програму дня справа можливості співжиття між вільним демократичним світом і СССР, то хоча більша частина членів конференції висловила за можливість такого співжиття, порівнюючи нинішній стай з колишньою боротьбою між протестантством та католицизмом, а пізніше між ісламом і християнством, публіка, навпаки, висловила за неможливість такого співжиття, що наприкінці констатували і проголосили Голова Комісії п. В. Клоосон.

Завдання Комісії наступного дня було — оформити до теперішню дискусію на тему: "Як має бути закордонна політика ЗДА?" Тема була надзвичайно цікава, і вже за день перед тим публіка жваво дискутувала над нею. Голова Комісії, відкриваючи наради, підсумував дотеперішні висліди праці і поставив наведену тезу під дискусію. Дискусія між членами конференції і консультантами не була довга, хоча їх погляди розходилися. Коли прийшла черга на публіку, то й на цей раз виявилось, що публіка правильніше і щиріше відчувала й розуміла сучасні недотримання американської закордонної політики та її потреби, як деякі члени конференції, особливо ж російські патріоти. Під час дискусії забрала слово одна пані з Рачестера, американка, і, по короткому вступі, перелічила резолюції, що, на її думку, мала б стати основою загальної резолюції. Публіка, що резолюцію прийняла оплесками. Ось вона:

"Ми повинні підтвердити факт застосування Совєтами агресивної політики, спрямованої до панування над усім світом. Тому здається, що найкращим засобом, як протиставити цій політиці, є провадити активну закордонну політику у відношенні до СССР та її сателітів у наступний спосіб:

1. Проголосити глобальну політику — моральну та політичну підтримку — вільних змагань усіх поневолених та колоніальних народів в їх боротьбі за незалежність для того, щоб поставити проти зловживання Совєтами цих націоналістичних рухів поза національну заслоно для власних совєтських імперіалістичних цілей.

2. Застосувати таку саму вільну політику у відношенні до всіх народів, що під теперішній час перебувають у Совєтському Союзі, — для того, щоб здобути їх, як потенціальних союзників, у боротьбі проти московського імперіалізму.

Тридцятисемилітнє зрос-

СЬОГОДНІ НА ЛЬВІВЩИНІ

Про те, як живе сьогодні українське населення на землях Західної України, довідуємося з допису власного кореспондента московської "Правди" з 29 липня ц. р. Московський виславець в короткому фейлетоні несамохит розкриває правду дійсності в сьогоднішній Львівщині — тотальну русифікацію краю наведеною з Москвою, "чиновниками", матеріальні злидні не лише місцевого населення, але й самих окупантів і безрадість нових "хазяїв", що на десятому році окупації не спроможуться налагодити економічного життя в краю.

Районовий центр Львівської області — Новий Милатин — лежить біля самої шосе Львів — Київ. Шоб ті, що йдуть тим шляхом, могли скласти собі найповніше уявлення про розмах керівників Ново-Милатинського району, біля шляху, поздовжшнього вгору коштали голови, застигли виготовлені у скульптурній фабриці берберійські леви.

Біля кам'яних левів денні люди збираються, чекаючи на автомашину, мешканці Нового Милатину. Вони викидають у різні кінці.

— Ви куди сьогодні, Іване Івановичу? — питається літній негосподарний чоловік хуторяного старика з туги на бітомо текою.

— До Буська, — відповідає власник течки, — думаю, роботи там — направили та до лані забігти, якщо часу вистачить. А ви куди, Петре Петровичу?

— До Нового Яричева, — повідомляє негосподарний, — м'ясо їдома вже поїли, крупів немає, хоч по склапах походити та погослов, звичайно.

Хоч як дивно, але в районному центрі, відзначеному берберійськими левами, немає ні хлібопекарні, ні райпромкомбінату, ні райхарчокомбінату, взагалі немає підприємств.

Публіка, що резолюцію прийняла оплесками. Ось вона:

"Ми повинні підтвердити факт застосування Совєтами агресивної політики, спрямованої до панування над усім світом. Тому здається, що найкращим засобом, як протиставити цій політиці, є провадити активну закордонну політику у відношенні до СССР та її сателітів у наступний спосіб:

1. Проголосити глобальну політику — моральну та політичну підтримку — вільних змагань усіх поневолених та колоніальних народів в їх боротьбі за незалежність для того, щоб поставити проти зловживання Совєтами цих націоналістичних рухів поза національну заслоно для власних совєтських імперіалістичних цілей.

2. Застосувати таку саму вільну політику у відношенні до всіх народів, що під теперішній час перебувають у Совєтському Союзі, — для того, щоб здобути їх, як потенціальних союзників, у боротьбі проти московського імперіалізму.

Тридцятисемилітнє зрос-

тання совєтської імперії та розширення сфери її впливу свідчить про те, що досягнення цих успіхів було можливо, головню, тому, що бракувало зрозуміння важливості використання націоналістичних змагань у справах визволення та незалежності".

Далішні запити йшли по лінії резолюції. Публіка ставила запити, — які народи і якими способами борються проти совєтського режиму.

Грунтовно підтримав наведену резолюцію присутній весь час на зачі американський полковник Генерального Штабу Авіації, який теж забрав слово і сказав приблизно так: "Резолюцію повністю підтримує. Коли армія бореться з ворогом, командант мусить використати всі можливості для теремогі, бо інакше може бути караний за недогляд. Так само і в політиці. Ми мусимо використовувати ідеальні народів, які прагнуть свободи й вільного життя і підтримувати в них віру й надію на визволення. Це тепер роблять Совєти і нас називають реакціонерами. Ми маємо "дати народам і вони підуть за нами, тільки мусимо в-тому напрямі відповідно діяти. Тепер чи пізніше, ми будемо змушені нести свою закордонну політику тим напрямком, який визначав саме прочитана резолюція".

Публіка прийняла його за яву гучними оплесками. Було помітно, що деякі члени конференції почували себе ніяково, бо публіка поставила до основних проблем закордонної політики ЗДА акцент протилежно їх поглядам. Голова Комісії старався пояснити, в чому полягає трудність радикальної зміни політики, як рівножказав на певні пороблені вже зміни. Резолюцію розмножено, передано, кому треба, подано до американської преси та розіслано листами, виключно до президента Д. Айсенгавера.

КНИЖКА Н. ЧАСОПИС — НАНОВІДНІ РІЧІ В ДОМІ КУЛЬТУРНОЇ РОДИНИ

до українства. Поляки, захопивши наші північно-західні землі, знищили ці паростки й піддали згадані терени брутальній польонізації.

СОЮЗ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ

(3 нагоди 40-ліття заснування)

(6)

Згодом за фрайштатським виходили в цих таборах і різні книжечки. З них варто згадати друге видання відомої брошури Миколи Міхновського "Самостійна Україна", що вийшло з передмовою Ол. Скорописки, а також згадану Б. Лепким гарню збірку "Наша пісня", що видержала пару видань (у Вецілярі).

Табори виховали цілі тисячі свідомих українських громадян, що цілком перейшли до відкритих ворожих виступів до працівників Просвітних Відділів — їх не тільки лаяли, але й кидали на них камінням, та всяким способом перешкоджали їхній роботі. Треба було великого такту й терпцю, щоб не зв'язати її жертвенної праці з боку "професорів", щоб перебороти упереджен-

ня і страх темної маси. Очевидно, багато допомогли просвітні відділи наближитися до цієї маси ті свідомі одинокі, які були між полоненими службистами, — ставилася підозріло, а то й вороже до заходів і праці просвітних відділів, уважаючи їх членами за агентів ворожих Росії урядів, які хотять збаламутити табора. Пропорці грожали тим із полонених, які горнулися до надісланих Союзом просвітників, що повороті додому, донесуть на них царській владі і їм, мовляв, за це буде велика кара, заслання, а то й смерть. А на пострах записували імена винуватців у нотатки. Національна несвідомість у парі з цими залякуваннями доводила полонених іноді до відкритих ворожих виступів до працівників Просвітних Відділів — їх не тільки лаяли, але й кидали на них камінням, та всяким способом перешкоджали їхній роботі. Треба було великого такту й терпцю, щоб не зв'язати її жертвенної праці з боку "професорів", щоб перебороти упереджен-

них, несвідомі й до того залякувана різими царелюбними патріотами, що дісталися до табору, головню підпорядкованими, які були відданими службистами, — ставилася підозріло, а то й вороже до заходів і праці просвітних відділів, уважаючи їх членами за агентів ворожих Росії урядів, які хотять збаламутити табора. Пропорці грожали тим із полонених, які горнулися до надісланих Союзом просвітників, що повороті додому, донесуть на них царській владі і їм, мовляв, за це буде велика кара, заслання, а то й смерть. А на пострах записували імена винуватців у нотатки. Національна несвідомість у парі з цими залякуваннями доводила полонених іноді до відкритих ворожих виступів до працівників Просвітних Відділів — їх не тільки лаяли, але й кидали на них камінням, та всяким способом перешкоджали їхній роботі. Треба було великого такту й терпцю, щоб не зв'язати її жертвенної праці з боку "професорів", щоб перебороти упереджен-

них, несвідомі й до того залякувана різими царелюбними патріотами, що дісталися до табору, головню підпорядкованими, які були відданими службистами, — ставилася підозріло, а то й вороже до заходів і праці просвітних відділів, уважаючи їх членами за агентів ворожих Росії урядів, які хотять збаламутити табора. Пропорці грожали тим із полонених, які горнулися до надісланих Союзом просвітників, що повороті додому, донесуть на них царській владі і їм, мовляв, за це буде велика кара, заслання, а то й смерть. А на пострах записували імена винуватців у нотатки. Національна несвідомість у парі з цими залякуваннями доводила полонених іноді до відкритих ворожих виступів до працівників Просвітних Відділів — їх не тільки лаяли, але й кидали на них камінням, та всяким способом перешкоджали їхній роботі. Треба було великого такту й терпцю, щоб не зв'язати її жертвенної праці з боку "професорів", щоб перебороти упереджен-

них, несвідомі й до того залякувана різими царелюбними патріотами, що дісталися до табору, головню підпорядкованими, які були відданими службистами, — ставилася підозріло, а то й вороже до заходів і праці просвітних відділів, уважаючи їх членами за агентів ворожих Росії урядів, які хотять збаламутити табора. Пропорці грожали тим із полонених, які горнулися до надісланих Союзом просвітників, що повороті додому, донесуть на них царській владі і їм, мовляв, за це буде велика кара, заслання, а то й смерть. А на пострах записували імена винуватців у нотатки. Національна несвідомість у парі з цими залякуваннями доводила полонених іноді до відкритих ворожих виступів до працівників Просвітних Відділів — їх не тільки лаяли, але й кидали на них камінням, та всяким способом перешкоджали їхній роботі. Треба було великого такту й терпцю, щоб не зв'язати її жертвенної праці з боку "професорів", щоб перебороти упереджен-

них, несвідомі й до того залякувана різими царелюбними патріотами, що дісталися до табору, головню підпорядкованими, які були відданими службистами, — ставилася підозріло, а то й вороже до заходів і праці просвітних відділів, уважаючи їх членами за агентів ворожих Росії урядів, які хотять збаламутити табора. Пропорці грожали тим із полонених, які горнулися до надісланих Союзом просвітників, що повороті додому, донесуть на них царській владі і їм, мовляв, за це буде велика кара, заслання, а то й смерть. А на пострах записували імена винуватців у нотатки. Національна несвідомість у парі з цими залякуваннями доводила полонених іноді до відкритих ворожих виступів до працівників Просвітних Відділів — їх не тільки лаяли, але й кидали на них камінням, та всяким способом перешкоджали їхній роботі. Треба було великого такту й терпцю, щоб не зв'язати її жертвенної праці з боку "професорів", щоб перебороти упереджен-

них, несвідомі й до того залякувана різими царелюбними патріотами, що дісталися до табору, головню підпорядкованими, які були відданими службистами, — ставилася підозріло, а то й вороже до заходів і праці просвітних відділів, уважаючи їх членами за агентів ворожих Росії урядів, які хотять збаламутити табора. Пропорці грожали тим із полонених, які горнулися до надісланих Союзом просвітників, що повороті додому, донесуть на них царській владі і їм, мовляв, за це буде велика кара, заслання, а то й смерть. А на пострах записували імена винуватців у нотатки. Національна несвідомість у парі з цими залякуваннями доводила полонених іноді до відкритих ворожих виступів до працівників Просвітних Відділів — їх не тільки лаяли, але й кидали на них камінням, та всяким способом перешкоджали їхній роботі. Треба було великого такту й терпцю, щоб не зв'язати її жертвенної праці з боку "професорів", щоб перебороти упереджен-

них, несвідомі й до того залякувана різими царелюбними патріотами, що дісталися до табору, головню підпорядкованими, які були відданими службистами, — ставилася підозріло, а то й вороже до заходів і праці просвітних відділів, уважаючи їх членами за агентів ворожих Росії урядів, які хотять збаламутити табора. Пропорці грожали тим із полонених, які горнулися до надісланих Союзом просвітників, що повороті додому, донесуть на них царській владі і їм, мовляв, за це буде велика кара, заслання, а то й смерть. А на пострах записували імена винуватців у нотатки. Національна несвідомість у парі з цими залякуваннями доводила полонених іноді до відкритих ворожих виступів до працівників Просвітних Відділів — їх не тільки лаяли, але й кидали на них камінням, та всяким способом перешкоджали їхній роботі. Треба було великого такту й терпцю, щоб не зв'язати її жертвенної праці з боку "професорів", щоб перебороти упереджен-

них, несвідомі й до того залякувана різими царелюбними патріотами, що дісталися до табору, головню підпорядкованими, які були відданими службистами, — ставилася підозріло, а то й вороже до заходів і праці просвітних відділів, уважаючи їх членами за агентів ворожих Росії урядів, які хотять збаламутити табора. Пропорці грожали тим із полонених, які горнулися до надіслани

